

širen popis. Tako je treba zgodovino dveh ali treh sto let le ugibati iz tega, kar nam je znanega iz sosednih dežel. — Vprašanje je za drugo polovico srednjih časov. Tukaj je zlasti slovenska stran (Marcha Vinidorum, Marcha sclavonica, windische Mark), o čegar obsežku in mejah se še vedno gotovega ne vé določiti. Na štajarski strani je gotovo, da slovenska stran je to, kar se je drugač imenovala posavska stran (Marcha ad Sovam), in pozneje doljna korotanska stran (Marcha charantana inferior); gotovo je tudi, da slovenska stran je izprva obsegala saj del dolenske strani kranjske dežele. Pa od kar se je doljna korotanska stran z zgornjo vred 1248. leta premenila v štajarsko stran, od tedaj se ondi zgublja ime slovenske strani, bere se pa od 1177. leta do Valvazorjevih časov o krajih slovenske strani na Dolenskem; kako in kedar se je ločitev ob Savi zgodila, in kako je poprej stalo z Dolenskim, o tem manjka vsakterih gotovih dokazov. Tudi cerkvene reči na Kranjskem dolgo ostajajo v temoti; vse drugač je to na Štajarskem, Koroškem in Primorskem. — Vprašanje je v poslednje za nove čase. Tudi tukaj zlasti verske premembe še zdaj niso dosti razjasnjene. O Trubarjevem prvem začetku so si preiskovavci še vedno navskriž; turške vojske še sèm ter tje niso popolno razložene, ravno tako ne benečanske vojske; stan političinih in sodnijskih zadev še potrebuje novega preiskovanja; dotika gospósk in kmetov še ni vsa razložena.

Po vsem tem pa rêci kdo: „Vsedi se, in spiši kranjsko zgodovino; do leta mora biti gotova!“ Prav, vsedi se, pa piši tako naglo, kakor si te besede izrekel; samo, če moreš! Res kričati je lahko — to zadene vsak fantalin; al drugo je, obdelovati učeno polje, na katerem ni dosti, da kdo le slovnico zná; vedeti mora tudi, kaj da bode pisal.

Šolske stvari.

Mestna glavna deška šola pri sv. Jakobu v Ljubljani.

Jako nas je razveselilo, da je tudi ta šola letos zapustila staro kopito in krenila na bolj djansko pot, ktero je 1863. leta pokazala glavna šola vipavska s tem, da je namesti vabil h skušnjam in tako imenovanih „perijoh“ začela izdajati letno sporočilo o svojem lepem delovanju. — V prvem sporočilu Št. Jakobske šole nahajamo izvrsten slovensk sestavek pod naslovom: „Odgojevanje nekda in sedaj, spisal M. Močnik.“ Vsem varhom naše mladine bodi priporočen ta spis. Drugi sestavek v nemškem jeziku priobčuje zgodovino, kako se je ustanovila glavna ta šola. Iz šolskih sporočil razvidimo, da ima ta učilnica vodja, ki uči kršanski nauk, in 4 učitelje; pregled učencev nam kaže, da jih je bilo v vsakdanji šoli 293, v nedeljski pa 100. Učili so se navadni predmeti glavnih šol. Iz šolskega dnevnika posnamemo, da je družba v pomoč obrtnikov vodju te šole izročila 12 gold., s katerimi so se ubozim učencem nedeljske šole kupile potrebne šolske reči. Slava jej! — Pisava slovenskih priimkov in krajinah imen je popolnoma pravilna — slovenska. Normalki bodi izgled! Da národna ravnopravnost ni žaljena na nobeno stran, vsa šolska naznanila so slovenska in nemška. Nemški priimki so pisani nemški, neslovenska krajina imena so sicer poslovenjena, a pristavljena so jim tudi izvirna. — Le eno nam noče biti prav po všeči, vzroka namreč ne najdemo temu, čemu da je Višnjigori pristavljen tudi nemški Weixelberg, Smledniku Flödnik, Kamniku Stein in tako

več družih. Tolikanj menda vendar poznamo svojo deželo, da nam ni treba dostavljati, da se Šmarje imenuje St. Marein itd.

Dekliška glavna šola pri Uršulinkah v Ljubljani.

Vsi, ki so bili pričujoči pri skušnjah izvrstne te dekliške glavne in obrtniške šole, ne morejo prehvaliti njenega dobrega vspeha in načuditi se trudu in marljivosti učiteljic, ki s svojim prisrčnim podučevanjem bistrijo um ter srca žlahnijo ljubljanski ženski mladini. Je pa tudi vsemu mestu dobro znano, da srca učenek in učiteljic veže ljubezen, kakoršne bi voščili vsem našim učilnicam. Od tod pa ravno izhaja izvrstni uspeh te šole in zaupanje, ktero ima vse mesto do nje. — Iz vabila h skušnjam posnamemo, da ima ta učilnica dva kateheta in 28 učiteljic, ki podučujejo po 373 ur na teden. Zraven navadnih predmetov glavne šole, učé se še: ženska obrtniška dela, laški in francozki jezik, zemljepisje, risanje, zgodovina, naravoslovje, petje in godba na glasoviru. Pač lepa vrsta koristnih in blaživnih stvari! Iz klasifikacije priobčimo, da vnanja šola v 5 razredih šteje 854, notranja tudi v 5 razredih 154 učenek; vrh tega se vse učé ženskih obrtniških del in njih veliko tudi še družih izvanrednih predmetov. Iz tega je razvidno, da nismo previsoko povzdignili truda in marljivosti častitih učiteljic. Slava jim! Kakošnega národnega duhá je ta učilnica, kaže nam že pravopis slovenskih priimkov imenovane klasifikacije, ktero na izgled za prihodnje leto postavljamo naši c. kr. normalki. Škoda pa, da te pohvale ne moremo tudi dati notranji uršulinski šoli, kajti tu nahajamo veliko nedoslednosti in napak, ki čitatelju koljejo oči. Naj nam častite gospé ne zamerijo, da dokažemo svoj izrek. Čemu se piše ravno tista učenka enkrat prav „Hudovernik“, enkrat napak „Hudovernig“; čemu se nahaja „Kaučič“ in „Kavčič“? — Prilicite pisavo: „Zupančič“, „Andolšek“, „Debevec“, kakor beremo v vnanji šoli, s pisavo notranje šole: „Suppantschitsch“, „Andolscheg“, „Debeuz“, in povejte nam, kaj je pravo, kaj se tudi bolj priljublja očem? — Ker med vnanjo in notranjsko šolo ni kitajskega zidú, ki bi ju ločil, se za trdno nadjamo, da se popravi, kar je tako očitno napačnega. Zraven tega imamo še nekaj na srcu, česar ne moremo zamolčati, in to je želja, da bi se kranjska naša dežela, v kateri razun Kočevarjev čisti Slovenci živijo (naj častite gospé, ker osebno ne morejo, saj v duhu stopijo ob nedeljah in praznicah v naše cerkve po deželi, pa naj štejejo nemške pridige, in videle bojo, da je vsemu nemškemu „bundu“ vkljub zemlja slovenska), v zemljepisji več ne prištevala nemškim pokrajinam, ogrska pa ne slovanskim. Qui bene distinguit, bene docet!

Glavna šola v Črnomlju.

Glavna ta šola je že lani posnemala ipavsko v tem da je izdala letno sporočilo; da ne bo več krenila na staro, priča nam letošnje njeno sporočilo, ki nam je ravno kar došlo. Izvrstni ravnatelj nam v svojem vvodu odkriva svoje misli, kako da bi se imelo že v ljudskih šolah učiti zemljepisje. Prav iz srca nam govori. — Zraven njega podučujejo črnomaljsko mladino še trije učitelji. Učencev je imela v vsakdanji šoli 320, v nedeljski pa 282, vseh skupaj 602. Zraven navadnih predmetov glavnih šol radostni nahajamo še sadjorejo, svilorejo in čbelarstvo. Slava! — Ali bi se ne dala privzeti vinoreja? — V 4. oddelku ravnatelj hvalo daje častiti gospodičini Marii Ferdinandi pl. Pavnovič-evi, ki je družega polleta iz blazega in milo-